

УДК 339.944.009.12 (043.3)

А.І. Осадчук

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна

СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

A.I. Osadchuk

STRATEGIC APPROACH IS IN RELATION TO PROVIDING OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE

Тому за нашою думкою, міжнародна конкурентоспроможність (МКС) підприємства являє собою порівняльну характеристику, яка відбиває різницю між рівнем ефективності використання на ньому всіх видів ресурсів у порівнянні з аналогічними показниками інших підприємств певної однорідної групи, що діє на міжнародному та світовому ринку з метою досягнення більш-менш однорідного комплексу підприємницьких (визначаються інтересами власників та колективу підприємства), національних (мають загальнодержавний характер та визначаються пріоритетами розвитку країни, до якої належить підприємство) та суспільних (рівень розвитку економіки, господарства, культури, науки та освіти, добробуту усього людства або переважної більшості учасників світового ринку) цілей. Характерною ознакою МКС підприємства виступає саме ступінь відповідності його діяльності складному комплексу вимог, що встановлюється низкою суспільних, національних, підприємницьких цілей. Необхідність узгодження різноманітних пріоритетів розвитку підприємства згідно до зазначеного складного комплексу цілей обумовлює необхідність застосування не менш складного стратегічного підходу до планування конкурентних переваг на міжнародному рівні та визначення оптимальних шляхів забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Основними вимогами щодо зазначеного стратегічного підходу виступають наступні положення.

1. МКС та відповідні його бажані конкурентні переваги є відбиттям (насамперед, умовою досягнення) сукупності загальних (стратегічних) цілей підприємства, які мають довгостроковий характер та вже надалі виступають підґрунтям для визначення поточних цілей та завдань підприємства та які погоджуються з існуючими у суспільстві національними та загальнолюдськими пріоритетами стійкого розвитку. Характерною ознакою процедури вибору такого роду цілей є комплексний багатокритеріальний характер, високий рівень невизначеності, незначні можливості для формалізації та ін.

2. Джерелами виникнення конкурентних переваг підприємства та забезпечення його конкурентоспроможності на міжнародному рівні у цілому можуть ставати різноманітні за природою внутрішні та зовнішні фактори (економічні, соціально-демографічні, правові, культурні, науково-технологічні та ін.), більшість з яких майже не підкорятиметься будь-якому регулюючому впливу з боку підприємства. Важливою умовою досягнення сталої МКС за такі умови є забезпечення активної адаптації підприємства до можливих трансформацій зазначених факторів.

3. МКС підприємства є похідною від складного комплексу конкурентних переваг, що можуть виникати на різних рівнях у різноманітних сферах діяльності підприємства та вступати в процесі формування до складної взаємодії між собою. Результатом такої взаємодії буде виникнення позитивних (або негативних) синергетичних ефектів, необхідною умовою регулювання яких є створення відповідного координаційного механізму найвищого рівня.

4. Виникнення та подальша трансформація конкурентних переваг на

міжнародному рівні має чітко виражений ситуативний характер, обумовлений різними варіантами сполучення (поєднання) стратегічних ресурсів підприємства у різноманітних умовах зовнішнього (переважно - глобалізованого) ринкового середовища. Перетворення складу або умов доступу підприємства до цих ресурсів, релевантні зовнішні зміни неодмінно будуть призводити до необхідності перегляду пріоритетів забезпечення конкурентних переваг.

5. Умови та пріоритети формування конкурентних переваг підприємства на міжнародному рівні майже завжди носять заздалегідь невизначений характер, що заперечує можливість екстраполяції минулих тенденцій розвитку підприємства при плануванні конкурентоспроможності. Основним принципом формування конкурентних переваг за такі умови стає «рух від майбутнього до теперішнього стану», що, в свою чергу, свідчить про близькість методичних засад планування конкурентних переваг до методології стратегічного планування.

6. Визначення пріоритетів забезпечення МКС та досягнення конкурентних переваг на міжнародному рівні базується на послідовному зіставленні та встановленні відповідності комплексних релевантних характеристик внутрішнього середовища підприємства до вимог зовнішнього оточення, а також на обґрунтуванні оптимальних способів адаптації підприємства до навколишніх умов (теперішніх і майбутніх).

7. Забезпечення бажаних конкурентних переваг на міжнародному рівні обумовлює необхідність залучення та використання величезних капітальних ресурсів (інвестицій), обсяги яких у деяких випадках можуть дорівнювати вартості створення нового підприємства. Невдача або неможливість досягнення певних конкурентних переваг обов'язково буде призводити до перетворення стратегічних і поточних цілей, а також відповідних стратегій і планів щодо досягнення цих цілей, використання стратегічних виробничих ресурсів тощо.

Таким чином, процес формування конкурентних переваг зокрема та конкурентоспроможності підприємства у цілому має комплексний стратегічний характер, є відбиттям стратегічних цілей підприємства, а також можливостей і загроз, що існують у його зовнішньому оточенні. Дослідження природи походження конкурентних переваг та МКС підприємства дозволило встановити, що формування конкурентних переваг підприємства відбувається на трьох основних рівнях:

на продуктовому рівні (конкурентоспроможність окремих видів продукції, що виробляється, і товарного асортименту підприємства в цілому у порівнянні із кращими світовими аналогами);

на рівні виробничо-технологічної основи підприємства (порівняна ефективність та інтенсивність використання виробничих ресурсів, виробничий потенціал підприємства, а також вплив підприємства на безпеку життєдіяльності та добробут людства);

на ринковому рівні (сталість ринкової позиції підприємства та привабливість ринкового оточення в цілому, у т.ч. – з урахуванням національної конкурентоспроможності країни, де підприємство розташоване).

Слід, проте, зазначити, що в системі стратегій забезпечення конкурентних переваг підприємства на міжнародному рівні складний характер формування мкс підприємства до цього часу також не отримав належного втілення. Звичайно такого роду конкурентні стратегії розглядаються як певні аналоги стратегій, розрахованих на забезпечення конкурентних переваг в межах певного національного ринку. В ході розробки конкурентної стратегії на міжнародному рівні підприємство має брати до уваги як своїх конкурентів так і своїх існуючих і потенційних споживачів. Для виробника виняткове значення набуває аналітична робота у цій сфері, а саме – аналізом конкурентів, визначення ключових чинників МКС, обґрунтування конкурентних стратегій, які забезпечують ефективне позиціонування підприємства стосовно конкурентів і дають максимально можливу конкурентну перевагу.